

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Aleksandra Janas

Sędzia SO Gabriela Sobczyk (spr.)

Sędzia SR (del.) Anna Hajda

Protokolant Kornelia Dziambor

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 lutego 2014 r. w Gliwicach

sprawy z powództwa J. S. (1)

przeciwko I. S. i J. S. (1)

o uchylenie obowiązku alimentacyjnego

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Rejonowego w Żorach

z dnia 7 czerwca 2013 r., sygn. akt III RC 6/13

oddala apelację.

SSR (del.) Anna Hajda SSO Aleksandra Janas SSO Gabriela Sobczyk

UZASADNIENIE

Powód J. S. (1) wniósł o uchylenie alimentów w wysokości po 300,00 złotych miesięcznie zasądzonych na rzecz jego córek - pozwanych I. S. i J. S. (1) wyrokiem Sądu Rejonowego w Aleksandrowie Kujawskim z dnia 18 września 2003 roku w sprawie o sygn. akt III RC 32/03. W uzasadnieniu powód podał, że jest osobą schorowaną i znajduje się w trudnej sytuacji materialnej, ponieważ jego jedynym źródłem dochodu jest renta inwalidzka, natomiast z córkami nie ma kontaktu i nie posiada wiedzy, czy uczą się lub pracują, a ponieważ są już pełnoletnie mogą podjąć pracę.

Pozwane wniosły o oddalenie powództwa. W uzasadnieniu wskazały na szereg krzywd ze strony pozwanego, który zmusił je i ich matkę do opuszczenia miejsca zamieszkania, w związku z czym nie mogą do dzisiaj ustabilizować swojej sytuacji, a z obawy przed ojcem izolują się od niego. Wskazały, że alimenty są ich jedynym źródłem utrzymania ponieważ z powodu wspomnianych złych relacji z ojcem oraz braku pracy nie są w stanie podjąć zatrudnienia.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 7 czerwca 2013r. Sąd rejonowy w Żorach uchylił obowiązek alimentacyjny ciążyący na powodzie J. S. (1) względem pozwanych J. S. (1) i I. S. na mocy wyroku z dnia 6 lutego 2003r. wydanego przez Sąd Rejonowy w Aleksandrowie Kujawskim w sprawie o sygnaturze akt III RC 32/03 w kwocie po 300 zł miesięcznie na rzecz każdej z pozwanych, poczynawszy os 12 lutego 2013r.

Sąd Rejonowy ustalił, że pozwane I. S. ur. (...) i J. S. (1) ur. (...) pochodzą ze związku małżeńskiego powoda J. S. (1) i J. S. (2) zawartego 09 czerwca 1987 roku. Rodzina do lipca 2002 roku mieszkała wspólnie w W.. Powód był zatrudniony w Elektrociepłowni (...) Sp. z o.o. w R. zarabiając około 1.600,00 złotych miesięcznie, natomiast J. S. (2) zajmowała się domem. Z powodu nieporozumień rodzinnych i nadużywania alkoholu przez powoda oraz rozwijającej

się u niego choroby psychicznej, J. S. (2) w lipcu 2002 roku wyprowadziła się z córkami do swojej matki do A., gdzie początkowo utrzymywała się z pieniędzy pobranych ze wspólnego rachunku bankowego oraz przekazanej przez pozwanego kwoty 1.200,00 złotych, a następnie korzystała z pomocy matki. Była zarejestrowana jako bezrobotna. Obie pozwane realizowały wówczas obowiązek szkolny. Sąd Rejonowy ustalił, że u powoda zdiagnozowano nawracające zaburzenia depresyjne. W związku z tym od 2001 roku był kilkakrotnie hospitalizowany.

Ustalił następnie, że wyrokiem Sądu Rejonowego w Aleksandrowie Kujawskim z dnia 6 lutego 2003 roku w sprawie o sygn. akt III RC 32/03 zasądzono od J. S. (1) na rzecz I. S. i J. S. (1) alimenty w wysokości po 300,00 złotych miesięcznie na rzecz każdej z nich oraz alimenty na rzecz ich matki J. S. (2) w wysokości po 250,00 złotych miesięcznie, przy czym co do tych ostatnich alimentów na skutek apelacji żądanie zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego we Włocławku z dnia 02 października 2003 roku w sprawie I 1 Ca 83/03.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim z dnia 27 stycznia 2006 roku wydanym w sprawie I C 120/05 przywrócono J. S. (2) posiadanie lokalu mieszkalnego w W.. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku z dnia 30 maja 2012 roku w sprawie II RC 1596/11 rozwiązano przez rozwód związek małżeński powoda J. S. (1) i J. S. (2) z winy obu stron. Oddalono żądanie J. S. (2) o zasądzenie na jej rzecz alimentów.

Odnośnie aktualnej sytuacji stron Sąd Rejonowy ustalił, że powód J. S. (1) obecnie mieszka sam w dotychczasowym mieszkaniu, które ma status komunalnego. Jego jedynym źródłem dochodu, po wszystkich potrąceniach, w tym alimentów, jest renta w wysokości około 1.160,00 złotych - po waloryzacji z marca 2013 roku. Powód ma orzeczoną całkowitą niezdolność do pracy. Ponosi koszty mieszkaniowe z tytułu czynszu oraz korzystania z telewizji satelitarnej, energii i gazu w łącznej średniej wysokości po około 650,00 złotych miesięcznie. Leczy się psychiatrycznie w (...) w W. oraz kardiologicznie, a na leczenie wydaje ponad 200,00 złotych co miesiąc do półtora. Korzysta z pomocy siostry U. B., która przyjeżdża do niego z Ż. raz w tygodniu w celu pomocy w pracach domowych i załatwianiu spraw urzędowych, a powód zwraca jej za paliwo około 100,00 złotych co dwa miesiące.

Pozwane I. S. i J. S. (1) mieszkają z matką J. S. (2) w Ż. w użyczonym mieszkaniu – początkowo przez siostrę matki, a następnie w kolejnym, użyczonym przez obce osoby. Wcześniej do 2007 roku mieszkały w A.. Utrzymują się z alimentów. Matka pozwanych nie pracuje z powodu stanu zdrowia – orzeczonego stopnia niepełnosprawności w stopniu lekkim. Pozwane korzystają z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ż. i otrzymały pomoc w formie zasiłków okresowych i celowych, której wartość w latach 2009- 2012 roku wyniosła kolejno 4.309,00 złotych, 4.450,00 złotych, 5.000,00 złotych i 2.571,00 złotych, a w bieżącym roku do chwili obecnej 1.768,00. Ponadto rodzina objęta jest pomocą rzeczową i w formie pracy socjalnej. Między innymi przyznano im zasiłek okresowy w wysokości po 450,00 złotych w marcu i kwietniu 2013 roku, a matka pozwanych otrzymała refundację kosztów ubezpieczenia zdrowotnego ze środków publicznych. Poza tym nie posiadają żadnych dochodów. Korzystały również z pomocy matki J. S. (2). Koszt utrzymania obecnego mieszkania – czynszu energii i gazu wynosi średnio niespełna 500,00 złotych miesięcznie.

Sąd rejonowy ustalił, że pozwana J. S. (1) ukończyła technikum fryzjerskie w kwietniu 2012 roku. Od tego czasu szuka bezskutecznie pracy. Powinna się leczyć z powodu skrzywienia kręgosłupa, co wiąże się z koniecznością założenia gorsetu i wyjazdami do poradni specjalistycznej w P..

Pozwana I. S. ukończyła szkołę zawodową w zawodzie kucharz, a następnie liceum dla dorosłych. Szukała pracy w wyuczonym zawodzie jako kucharz oraz jako sprzedawca, przy czym nie posiada uprawnień do obsługi kasy fiskalnej, czy pracy dla osób niewykwalifikowanych. Leczyła się z powodu problemów psychicznych, a oprócz tego powinna się leczyć stomatologicznie w tym przejść operację z powodu genetycznego wysunięcia żuchwy – progenii. Operacja ta jest refundowana, jednakże wymaga założenia kosztownego aparatu i wizyt u stomatologa.

Sąd Rejonowy ustalił, że obie pozwane są zameldowane na stałe w mieszkaniu ojca w W., przez co nie mogą zarejestrować się jako bezrobotne PUP w Ż.. Sprawdzają regularnie oferty pracy w PUP w Ż.. Wśród tych ofert

oraz ofert pozostałych okolicznych urzędów pracy znajdują się oferty stażu dla fryzjerów oraz nieliczne inne oferty odpowiednie dla pozwanych.

Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że w świetle dokonanych ustaleń faktycznych powyższych okolicznościach żądanie uchylenia alimentów okazało się zasadne w całości co do obu pozwanych.

Jako podstawę rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy wskazał na art. 133 § 1 k.r.o., zgodnie z którym rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania. Zgodnie z § 3 tego artykułu rodzice mogą uchylić się od świadczeń alimentacyjnych względem dziecka pełnoletniego, jeżeli są one połączone z nadmiernym dla nich uszczerbkiem lub jeżeli dziecko nie dokłada starań w celu uzyskania możliwości samodzielnego utrzymania się.

Sąd powołał też treść art. 138 k.r.o., zgodnie z którym strona może żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego.

Sąd Rejonowy wskazał, że powód domagał się uchylenia alimentów w związku z osiągnięciem pełnoletniości i zakończeniem edukacji przez obie pozwane, co stanowi zmianę okoliczności w stosunku do chwili orzekania o alimentach. Obecnie obie pozwane mają możliwość podjęcia pracy zarobkowej i uzyskania własnych środków utrzymania.

W ocenie Sądu Rejonowego niezasadne były argumenty pozwanych za utrzymaniem obowiązku alimentacyjnego.

Sąd Rejonowy wskazał, że pozwane są pełnoletnie, posiadają kwalifikacje zawodowe, które pozwalają im na podjęcie zatrudnienia. Podniósł, że utrudnienia związane z brakiem zameldowania i tym samym zarejestrowania w żorskim urzędzie pracy nie pozbawiają możliwości szukania zatrudnienia we własnym zakresie, co pozwane czynią. Ponadto urząd pracy pełni w większym stopniu funkcje administracyjne i rejestrowe oraz w zakresie doradztwa i aktywizacji zawodowej, natomiast pośrednictwo tej instytucji nie jest wyłącznym źródłem pozyskiwania zatrudnienia, a jak wiadomo z doświadczenia życiowego, odsetek osób zatrudnionych za pośrednictwem urzędów pracy jest niewielki. Znalezienie zatrudnienia zależy przede wszystkim od własnej inicjatywy i zaradności, a nie faktu zarejestrowania.

Sąd Rejonowy wskazał, że pozwane jako przeszkodę z znalezieniu zatrudnienia uznają również traumę związaną z nagannym zachowaniem ojca i krzywdami, jakich od niego doznały, a ich obawy przed nim i członkami jego rodziny są tak poważne, że skłaniają do ukrywania aktualnego adresu. Ten argument w ocenie Sądu rejonowego nie był zasadny, bowiem od opuszczenia wraz z matką wspólnego z ojcem miejsca zamieszkania minęło już ponad dziesięć lat. W tamtym czasie J. S. (1) liczyła 11 lat, a I. S. 15 lat. W ocenie Sądu Rejonowego, w tak długim okresie pozwane powinny uporać się traumą związaną z wydarzeniami z przeszłości, tymczasem można odnieść wrażenie, że utrwalają się w traumatycznym stanie emocjonalnym przepełnionym rozżaleniem i nieskonkretyzowanymi obawami przed ojcem i jego rodziną i tym tłumaczą swoją nieporadność życiową.

Ponadto Sąd Rejonowy wskazał, że okoliczności z tym związane nie są jednoznaczne. Rozwód między rodzicami pozwanych nastąpił z winy obu stron, a z uzasadnienia rozstrzygnięcia wynika, że niewłaściwe postępowania powoda wobec żony i córek było w dużej mierze zawinione przez jej postawę oraz z powodu jego stanu chorobowego. Powód po opuszczeniu go przez żonę dążył do jej powrotu z córkami, a nawet początkowo przekazał na ich rzecz pewną kwotę mimo trudnej sytuacji. Ponadto matka pozwanych dążyła do ponownego zamieszkania w mieszkaniu powoda, o czym świadczy uzyskanie orzeczenia przywracającego posiadanie tego lokalu.

W ocenie Sądu, powyższe świadczy o braku dążenia do naprawy relacji rodzinnych i o wybraniu izolacji od powoda. Sąd Rejonowy wskazał ponadto, że pozwane nie przedstawiły żadnych argumentów, przemawiających za tym, że ze strony ojca lub jego krewnych może spotkać je jakiegokolwiek konkretne zagrożenie.

W powyższych okolicznościach w ocenie Sądu Rejonowego brak jest podstaw do przyjęcia, że pozwane nie są w stanie własnymi siłami zapewnić sobie środków utrzymania.

Sąd Rejonowy wskazał nadto na to, że sprawie zachodzą również okoliczności wskazane w art. 133 § 3 k.r.o. Ponoszenie obowiązku alimentacyjnego prowadzi do powstania u powoda nadmiernego uszczerbku. Po potrąceniu alimentów powodowi pozostaje do dyspozycji kwota 1.160,00 złotych, przy około 850,00 stałych wydatkach mieszkaniowych i na leczenie. Przez to znajduje się on w trudnej sytuacji materialnej.

Z opisanych przyczyn Sąd Rejonowy orzekł o uchyleniu alimentów na rzecz pozwanych począwszy od daty otrzymania odpisu pozwu tj. od 12 lutego 2013 roku. Jako podstawę rozstrzygnięcia wskazał przepisy art. 133 § 1 i § 3 k.r.o. w związku z art. 138 k.r.o.

Apelację od opisanego wyroku wnieśli pozwane, wskazując, że wnoszą o zmianę wyroku i utrzymanie alimentów. W uzasadnieniu wskazały, że zaistniała sytuacja nie wynika z ich winy. Nie zgodziły się z zawartym przez Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku stwierdzeniem, że są niezaradne życiowo. Wskazały, że bezskutecznie poszukują pracy, a niemożność jej podjęcia wynika m.in. z braku doświadczenia zawodowego. Wskazały, że chcą wyjść z niedostatku, a obecnie utrzymują się z alimentów oraz pomocy MOPS.

Powód wniósł o oddalenie apelacji

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie mogła odnieść skutku.

Ustalenia dokonane przez Sąd Rejonowy są prawidłowe. Odnosząc się do nich należałoby jedynie podkreślić, że w ocenie Sądu Okręgowego pozwane nie udowodniły sposób przekonywujący swych twierdzeń o usilnych poszukiwaniu pracy. Jak wynika bowiem z złożonych do akt ofert pracy, w urzędzie pracy w Ż. istnieją oferty pracy dla osób takich jak pozwane. Same zeznania pozwanych nie są zatem wystarczającym dowodem na potwierdzenie ich stanowiska w tym zakresie.

Z powyższą uwagą Sąd Okręgowy podziela ustalenia Sądu Rejonowego i czyni je własnymi.

Zasadnie Sąd Rejonowy wskazał, że pozwane zakończyły swe wykształcenie i posiadają wyuczone zawody. Pozwalają one im na samodzielność i podjęcie zatrudnienia.

Niewątpliwie wskazana okoliczność przemawia za wygaśnięciem zobowiązania powoda jako ojca do dostarczania im środków utrzymania, wynikającego z art.133§1 krio. Zgodnie z tym przepisem, rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania.

Pozwane niewątpliwie są w stanie utrzymać się samodzielnie, przy uwzględnieniu ich należytych starań w znalezieniu pracy. Podnieść należy, że winny one brać pod uwagę także podjęcie pracy w ramach stażu z urzędu pracy czy wzięcie udziału w szkoleniach prowadzonych przez ten urząd, choćby z zakresu obsługi kasy fiskalnej, . Wskazana przez nie okoliczność, jakoby zameldowanie w W. uniemożliwiało im zarejestrowanie w Urzędzie Pracy jest niezrozumiałe już chociażby z tego powodu, że Ż. i W. nie są od siebie znacznie oddalone.

Z materiału sprawy nie wynika, aby wskazane przez pozwane schorzenia uniemożliwiały im podjęcie zatrudnienia. Zatem jako osoby młode mogą to uczynić w granicach posiadanych kwalifikacji lub poza nimi(np. podjąć pracę dla osób bez konkretnych kwalifikacji).

Zasadnie też Sąd Rejonowy wskazał na treść art.133§3 krio, podnosząc, że ma on zastosowanie w niniejszej sprawie. Zgodnie z tym przepisem, rodzice mogą uchylić się od świadczeń alimentacyjnych względem dziecka pełnoletniego, jeżeli są one połączone z nadmiernym dla nich uszczerbkiem lub jeżeli dziecko nie dokłada starań w celu

uzyskania możliwości samodzielnego utrzymania się. W istocie, pozwane jako pełnoletnie dzieci uzyskały już możliwość samodzielnego utrzymania się, a jeżeli do tej pory pracy nie podjęły, to z okoliczności sprawy nie wynika, by dokładały wystarczających starań dla jej uzyskania. Nadto powód jako osoba schorowana, poprzez uiszczanie alimentów na rzecz swych dorosłych córek znajduje się w sytuacji łączącej się dla niego z nadmiernym uszczerbkiem, skoro po uiszczeniu opłat mieszkaniowych i zakupie leków pozostaje mu na utrzymanie ok. 300 zł.

Sąd Okręgowy w okolicznościach niniejszej sprawy doszedł do przekonania, że za utrzymaniem obowiązku alimentacyjnego odnośnie pozwanych nie przemawia też treść art. 133§2 krio. Pozwane nie znajdują się w niedostatku w rozumieniu art. 133§2krio, skoro posiadają wykształcenie, są młode i zdolne do pracy z uwagi na stan zdrowia. Możliwości zarobkowe pozwanych należy zatem ocenić pozytywnie. Przytoczyć należy za komentatorem, że dla oceny, czy istnieje podstawa obowiązku alimentacyjnego wobec dorosłego dziecka wynikająca z art.133§2 krio, należy oceniać uwzględniając czy obowiązek ten nie stanowi dla rodziców nadmiernego uszczerbku, czy dziecko dokłada starań w celu uzyskania możliwości samodzielnego utrzymania się i czy żądanie alimentów nie jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. (por. M. Andrzejewski i inni, Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz., (w komentarzu do art.133 krio, teza 10), LEX 2013).

Rozważając wskazane kwestie i uwzględniając w tym zakresie okoliczności niniejszej sprawy Sąd Okręgowy uznał, że art.133§2krio nie uzasadnia utrzymania alimentów i oddalenia powództwa w niniejszej sprawie.

Pozwany leczy się, znajduje się w niełatwej sytuacji materialnej, mogąc zaspokajać jedynie swe podstawowe potrzeby Ponadto w tym w istocie, jak to wskazał Sad Rejonowy , w toku postępowania przed Sądem I instancji pozwane znaczny nacisk kładły na sytuacje konfliktowe pomiędzy ojcem a nimi i matką, które miały miejsce ponad 10 lat temu. Nie można przekładać tych sytuacji na obowiązek alimentacyjny powoda, bo one go nie statuuja, ani nie przemawiają za jego utrzymaniem.

W tych okolicznościach uznając rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego za prawidłowe, Sąd Okręgowy apelację jako niezasadną oddalił na podstawie art. 385 kpc.

SSR(del.) Anna Hajda SSO Aleksandra Janas SSO Gabriela Sobczyk